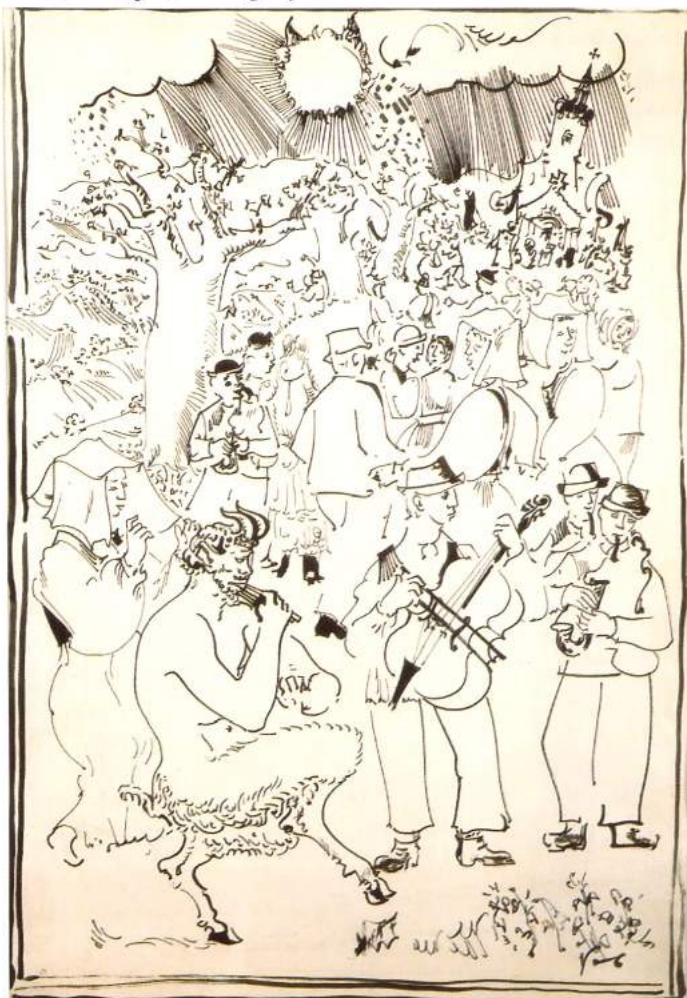

VAIĆ, Fedor, slikar, crtač i grafičar (Zemun, 13. IX. 1910 — Zagreb, 15. XI. 1987). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1932 (T. Krizman, Lj. Babić). God. 1940/41. lik. pedagog u Petrinji, 1945—52. suradnik Nakladnoga zavoda Hrvatske i nastavnik u Likovnome centru u Zagrebu.

Vaićeve je pojava u hrv. lik. životu vezana uz grupu »Zemlja«, kojoj se pridružuje (kao gost) na izložbi u Zagrebu 1934. Iste godine nastaju njegovi »zemljaški« crteži naglašenih linija i plošnoga dojma (*Privatno vlasništvo*, *Vrtuljak*, *Skidanje ringlšpila*) u kojima prevladava blagi humor i

F. VAIĆ, *Pan*, Zagreb, Moderna galerija

suosjećanje sa životom gradske periferije. U daljem je radu zadržao sklonost prema čistoj liniji, koja je napose u aktovima meka i suptilno razigrana, dok u animalističkim motivima postiže kratkoću i jezgrovitost klasičnih jap. majstora. Posebno su osjetljivošću prožeti portreti u kojima karakterizaciju lika iskazuje diskretno ili s primjesom blage ironije (*Portret Marine Lončar*, 1966). Njegova se lirski priroda potvrđuje u mnogobrojnim krajolicima i arhit. motivima (*Burggarten u Beču*, 1944; *Vrt u Zadru*, 1948; *Maksimir*, 1952; *Sveučilište*, 1969). U tim crtežima nema faktografskih opisa, a motiv je preobražen u razigranu vibraciju linija i mrlja koja podsjeća na R. Dufyja. Nemirnim i »baroknim« rukopisom, uz bogato stupnjevanje crnine, ostvaruje u jednobojnome mediju slikarsku tonsku fakturu.

Posebno mjesto zauzimaju Vaićeve ilustracije književnih tekstova u novinama (*»Vjesnik«*, *»Večernji list«*), a ilustrirao je i oko 250 knjiga (F. G. Lorca, *Pjesme*, 1950; V. Vidrić, *Pjesme*, 1950; I. Česmički, *Stihovi i epigrami*, 1951; G. Boccaccio, *Dekameron*, 1956; Ch. Baudelaire, *Cvjetovi zla*, 1961). Njegove su ilustracije u prvome redu lik. komentar slobodnoga nadahnuća s prepoznatljivim osobnim stilskim značajkama. Objavio je mape *8 litografija* (1959) i *Zagreb* (1965). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1957, 1970, 1984), Beču (1963) i Labinu (1964).

LIT.: R. Ivančević, O ilustracijama uopće i ilustracijama Fedora Vaića napose, Tribina, 1952, 2. — M. Šolman, Fedor Vaić (katalog), Zagreb 1970. — T. Maroević, Fedor Vaić — crteži i grafike, ŽU, 1971, 14. — I. Zidić, Slikarstvo, grafika, crtež, u katalogu: Zemlja, Zagreb 1971. — Ž. Košćević, Grafika u Hrvatskoj, u katalogu: Jugoslovenska grafika 1950—1980, Beograd 1985. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, I, Zagreb 1988. R.

VALDEC, Rudolf, kipar (Krapina, 8. III. 1872 — Zagreb, 1. II. 1929). Završio Obrtnu školu u Zagrebu 1889. Studij kiparstva nastavlja na Kunstgewerbeschule u Beču 1890 (A. Kühne), potom na Akademiji u Münchenu 1891—94 (S. Eberle) te na Akademiji u Beču 1894/95. God. 1895. nastanjuje se u Zagrebu, gdje djeluje do kraja života. Predavao je na zagrebačkoj Akademiji 1908—29. Bio je član JAZU od 1919.

Kiparsku djelatnost započinje izradbom ornamenata na arhit. objektima (Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu), a poslije, kao ugledni kipar, ukrašuje skulpturama i figuralnim kompozicijama važnije građevine u Zagrebu (Sveučilišna biblioteka, bankovne zgrade). Za studija u Beču i tijekom posljednjega desetljeća XIX. st. pod utjecajem bečke secesije radi slikovite reljefe s narativnim prikazima alegorijskoga sadržaja (*Magdalena*, *Ljubav sestra smrti*, *Memento mori*). Nedostatak osjećaja za puni kiparski oblik te sklonost slikovitoj obradi materije, ilustrativnosti i tipično secesijskim vegetabilnim elementima mogu se protumačiti utjecajem slikara B. Čikoša-Sesije. Spomenute značajke susreću se i na njegovim sljedećim djelima (epitaf biskupu J. J. Strossmayeru u Đakovu, 1908; epitaf biskupu J. Dobrili u Pazinu, 1911; nadgrobni spomenik obitelji Tomić u Zagrebu, 1929). Sklonost minucioznoj obradi detalja i vjernoj reprodukciji viđenoga osobito dolazi do izražaja u portretima. Modelirajući

R. VALDEC,
Portret
V. Lunačka.
Zagreb,
Moderna galerija

prema prirodi, u mnogobrojnim je bistama postigao uvjerljivu sličnost i individualnu karakterizaciju (I. Kršnjavi, J. Grahor, M. Krešić, I. Trnski, F. Rački, J. J. Strossmayer, V. Lunaček kao *Cave criticum*). Uz R. Frangeša-Mihanovića jedan od prvih hrv. medaljera koji u nizu spomenika izvedenih u niskome reljefu ostvaruje svoj osebujući izraz. Secesija je vidljiva na vrlo uspješnoj plaketi *Casino*, kao i u detaljima spomenika s portretima J. J. Strossmayera, M. Starčevića, S. Cuvaja, R. Gerbe i dr. Dobivao je mnogobrojne narudžbe za nadgrobne i javne spomenike. Prema narudžbama izvodio poprsja ili alegorijske figuralne prikaze u visoku reljefu (I. Kukuljević Sakcinski i S. Miletić u Zagrebu, S. S. Kranjčević u Sarajevu, F. Livadić u Samoboru) te poprsje u punoj plastici (F. Rački u Zagrebu). Autor je spomenika D. Obradoviću u Beogradu. Isticao se kao kulturni i javni radnik, a znatne je uspjehe postigao kao lik. pedagog.

R. VALDEC, *Mirko Hermann i obitelj*, plaketa. Zagreb, Arheološki muzej

R. VALDEC, *Marija Magdalena*. Zagreb, Gliptoteka HAZU

— Samostalno je izlagao u vlastitu ateljeu u Zagrebu 1902, a izložbu reljefa priredio je u Splitu 1925. Sudjelovao je na Milenijskoj izložbi u Budimpešti 1896. Retrospektivna izložba (s R. Frangešom-Mihanovićem) priređena mu je u Zagrebu 1972.

LIT.: M. Dežman Ivanov, Rudolf Valdec, Vijenac, 23. IX. 1899. — I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, 1. — Gj. Szabo, Rudolf Valdec, HR, 1929, 3. — V. Kušan, Pedeset godina hrvatske umjetnosti, ibid., 1939, 4. — Lj. Babić, Umjetnost kod Hrvata, Zagreb 1943. — D. Keckemet, Javni spomenici u Hrvatskoj do drugog svjetskog rata, ŽU, 1966, 2. — A. Adamec, Rudolf Valdec i Robert Frangeš Mihanović (katalog), Zagreb 1972. — V. Maleković, Robert Frangeš Mihanović i Rudolf Valdec, Umetnost (Beograd), 1973, 33. — B. Gagro, Hrvatska skulptura građanskog perioda, u katalogu: Jugoslavenska skulptura 1870–1950, Beograd 1975. — A. Adamec, Rudolf Valdec (katalog), Krapina 1995.

R.

R. VALDEC,
medalja za
devedeseti rođendan
J. J. Strossmayera
(1905). Zagreb,
Arheološki muzej